

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกีฬาหรือการออกกำลังกาย เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพ เพราะการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย เป็นการมุ่งพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของผู้เล่น ตลอดจนรู้จักบังคับ และฝึกฝนจิตใจของตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีผลดีต่อสังคม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2530) อีกทั้งยังช่วยพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะประจำตัว ส่งเสริมการเป็นผู้นำ และผู้ตาม (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2527) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันและอนาคต การกีฬายังมีบทบาทและความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของบุคคลและสังคมมากขึ้น ทั้งในแง่ของการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพ บทบาทในสังคม และด้านชื่อเสียงของประเทศชาติ (สุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการแห่งประเทศไทย, 2527) ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทาน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2531 ความว่า

“กีฬามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชีวิตของแต่ละคนและชีวิตของบ้านเมือง ถ้าปฏิบัติอย่างถูกต้อง หมายถึงว่า อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถ ก็จะทำให้ชื่อเสียงแก่คนและประเทศชาติ ถ้าปฏิบัติด้วยความเรียบร้อย ด้วยความสุภาพ ก็ทำให้มีชื่อเสียงเหมือนกัน และจะส่งเสริมความสามัคคีในประเทศชาติ” (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2535)

จากประโยชน์และความสำคัญของการกีฬาดังกล่าว รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกีฬา และหาทางส่งเสริมการกีฬาและพลศึกษาภายในประเทศให้เจริญยิ่งขึ้นไป โดยจัดตั้งกรมพลศึกษา ในปี พ.ศ.2476 (ฉัฐ อินทรปาน, 2527) และเห็นสมควรให้มีองค์การกลางรับผิดชอบด้านการส่งเสริมการปลูกฝังนิสัยการกีฬา เสริมสร้างความนิยม ตลอดจนควบคุมและยกมาตรฐานการกีฬา (เชวง เรืองสุวรรณ, 2513) โดยรัฐบาลได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (อ.ส.ก.ท.) เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2507 โดยมีอำนาจหน้าที่ควบคุมกิจการส่งเสริมการกีฬาของประเทศ (อ.ส.ก.ท., 2521) ต่อมาเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2528 รัฐบาล

ได้ตราพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย (กทท.) ขึ้นแทนองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (อ.ส.ก.ท.) เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมกีฬา และควบคุมดำเนินกิจการกีฬาให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2533)

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการกีฬา จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการกีฬาไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) และฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) โดยให้มีสถานส่งเสริมกีฬาเพื่อพัฒนา ด้านสมรรถภาพทางกาย จิตใจและสร้างคุณธรรมที่สังคมต้องการ เป็นการพัฒนาคูณภาพประชากร ด้วยกีฬาและการออกกำลังกาย พร้อมทั้งส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากร จัดสร้าง และบำรุง สถานที่ และอุปกรณ์กีฬาให้กระจายไปยังภูมิภาค (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520, 2525, 2530 และ 2535)

จากปัญหาที่ประเทศไทยยังไม่มีแผนแม่บทและนโยบายที่แน่นอน ในการส่งเสริมกีฬา ดังปรากฏตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) และฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญของการกีฬาในการพัฒนาคูณภาพของประชากรมากขึ้น กว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และได้กำหนดให้การเล่นกีฬาและ ออกกำลังกายเป็นมาตรการสำคัญในการพัฒนาคูณภาพประชากร โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ด้วยการเน้นด้านสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมเป็นสำคัญ และเพื่อให้การเล่น กีฬา และการออกกำลังกายมีผลต่อการพัฒนาคูณภาพของประชากรดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมี แผนแม่บทด้านกีฬาสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติโดยเฉพาะ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2532)

แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539) มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็น แผนชี้นำสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือเป็นหลักและแนวทาง ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ของแต่ละหน่วยงานด้านกีฬา เพื่อเป็นการพัฒนาการกีฬาให้เป็นพื้นฐานการพัฒนาเด็กและ ประชาชน ให้มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง มีระเบียบวินัย ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มี จริยธรรม สามัคคีธรรม และความเป็นผู้นำใจเป็นนักกีฬา รู้จักการเสียสละมุ่งผลประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนบุคคล ตลอดจนมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างเกียรติภูมิของชาติในด้านการกีฬาให้ สูงเด่นยิ่งขึ้น (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2532) ซึ่งจะสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2531-2534) และฉบับที่ 7 (พ.ศ.2536-2540)

นโยบายด้านการกีฬา รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีในแต่ละรัฐบาล ได้มีการแถลงนโยบาย ด้านกีฬาต่อรัฐสภา ดังนี้

พ.ศ.2531 รัฐบาลโดย พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ (2531) ได้แถลงนโยบายการศึกษา สรุป ได้ว่า จะส่งเสริมการกีฬาอย่างกว้างขวางและทั่วถึงเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและพัฒนามาตรฐาน การกีฬา เพื่อให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันกีฬากับนานาชาติได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีการเน้นด้านกีฬาเพื่อสุขภาพและการแข่งขัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อการแข่งขันในระดับ นานาชาติ ต่อมารัฐบาลโดย นายอานันท์ ปันยารชุน (2534) ได้แถลงนโยบายที่เกี่ยวกับการกีฬา ไว้ในนโยบายสังคมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สรุปได้ว่า จะส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยยึดหลัก คุณธรรมและจริยธรรม และเร่งรัดการแก้ไขปัญหาสังคมอย่างจริงจัง เพื่อความสุข ความสงบ เรียบร้อย ซึ่งจะเห็นได้ว่านโยบายด้านการกีฬาโดยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นการกำหนด ไว้ค่อนข้างกว้างและไม่ชัดเจน ซึ่งมีความแตกต่างกับรัฐบาลอื่น ๆ

พ.ศ. 2535 รัฐบาลโดย พลเอกสุจินดา คราประยูร (2535) ได้แถลงนโยบายด้าน การกีฬา สรุปได้ว่า จะให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการกีฬาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ตลอดจนพัฒนาสุขภาพของประชาชนให้มีพลานามัยสมบูรณ์ โดยจะเร่งดำเนินการปรับปรุง กีฬาอย่างเป็นระบบ และสร้างสนามกีฬาให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ขณะเดียวกัน จะเป็นการพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันให้ทัดเทียมกับนานา ประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน และกีฬาเพื่อ สุขภาพ โดยเน้นการพัฒนาการกีฬาอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันก็มีการแก้ปัญหาการขาดแคลน สนามกีฬา และมีเป้าหมายสำหรับการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ นับเป็นนโยบายที่มีความ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) และ แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539)

พ.ศ. 2535 รัฐบาลโดย นายชวน หลีกภัย (2535) ได้แถลงนโยบายด้านการกีฬาที่มีความ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) และ แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539) ได้เน้นความสำคัญด้านสวัสดิการนักกีฬา เพิ่มขึ้น นโยบายด้านกีฬาของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย สรุปได้ว่า จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ เด็ก เยาวชน และประชาชนพัฒนาสุขภาพอนามัย โดยการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา เพื่อเป็น พื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเพื่อความเป็นเลิศในการแข่งขันทั้งในระดับชาติและระดับ นานาชาติ เร่งรัดพัฒนามาตรฐานการศึกษาของประเทศอย่างเป็นระบบ สร้างสนามกีฬาและอุปกรณ์

การกีฬาให้เพียงพอแก่การที่จะเอื้ออำนวยให้นักกีฬาสามารถฝึกซ้อมและเสริมสร้างสวัสดิการ เพื่อ บำรุงขวัญ และเล่นกีฬาอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการ ส่งเสริมกีฬาของประเทศให้มากยิ่งขึ้น

พ.ศ. 2538 รัฐบาลโดย นายบรรหาร ศิลปอาชา (2538) ได้แถลงนโยบายด้านการกีฬา สรุปได้ว่า รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริม และพัฒนาการกีฬาเพื่อสุขภาพอนามัยของคนในชาติ รวมทั้งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ มีศักยภาพทัดเทียมกับอารยะประเทศ โดยจะดำเนินการส่งเสริม ให้มีกีฬาขั้นพื้นฐาน เพื่อการแข่งขัน เพื่อการอาชีพและเพื่อสุขภาพ ด้วยการจัดงบประมาณอุดหนุน การดำเนินกิจกรรมและสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารจัดการ รวมทั้ง กระจายโอกาสด้านกีฬาไปให้ทั่วภูมิภาค สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่กีฬาที่น่าชื่อเสียงเกียรติภูมิ มาสู่ประเทศหรือภายหลังการเข้าร่วมทีมชาติ ให้มีมาตรฐานการครองชีพที่ดี และส่งเสริมให้มีการ เล่นกีฬาตั้งแต่เยาว์วัย และสนับสนุนการพัฒนาการผลิตอุปกรณ์กีฬากายในประเทศให้มีมาตรฐาน และมีราคาถูก รวมทั้งจัดตั้งศูนย์กีฬาระดับนานาชาติ เพื่อเป็นที่ฝึกซ้อมและเก็บตัวนักกีฬา ดังจะเห็นได้ว่า นโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาล นายบรรหาร ศิลปอาชา จะมีความสอดคล้องและ ครอบคลุมการพัฒนากีฬาตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535- 2539) และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539) มากกว่านโยบายของรัฐบาล อื่น ๆ โดยเฉพาะได้ให้ความสำคัญกับกีฬาอาชีพสวัสดิการและการผลิตอุปกรณ์กีฬากายในประเทศ ให้มีมาตรฐาน ตลอดจนการจัดเตรียมสถานที่สำหรับการกีฬา

ในการที่จะทำให้อำนาจการพัฒนาการกีฬาตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ และนโยบายด้านการกีฬาของรัฐบาลรวัดอุปประสงค์ การกีฬาแห่งประเทศไทย ในฐานะองค์กรปฏิบัติงานที่ต้องนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยจะต้องทำหน้าที่ดำเนินงานส่งเสริมกีฬาให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539) และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ซึ่งการกีฬาแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและ จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬา เพื่อกระจายโอกาสให้เยาวชน ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายอย่างกว้างขวาง บริหารการพัฒนาการกีฬาและจัดให้มีสิ่งเอื้ออำนวย ต่อการพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬา ให้การกีฬาของประเทศก้าวไปสู่ความเป็นเลิศ ในระดับนานาชาติ และพัฒนาองค์กรทางการกีฬาให้มีเอกภาพและศักยภาพในการที่จะเป็นแกนนำ การพัฒนาประเทศให้บรรลุจุดหมาย (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2535) ขณะเดียวกัน การกีฬาแห่งประเทศไทย (2535) ได้กำหนดบทบาทการพัฒนากีฬาไว้ 3 บทบาท คือ บทบาทในฐานะหน่วย

ประสานแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ บทบาทในฐานะหน่วยงานวิชาการและบริการด้านกีฬา และ บทบาทในการควบคุมดูแลองค์กรต่าง ๆ และอุดหนุนด้านงบประมาณ

ในการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลนั้นเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาว่า องค์กรที่ รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกทั้งมวลปฏิบัติงานให้ บรรลุตามนโยบายหรือแผนที่ระบุไว้หรือไม่ แค่นั้น เพียงใด ดังวรเดช จันทรศ (2526) ได้สรุปว่า การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในโครงการให้ดีขึ้น อันเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการนำไปสู่การ บรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ดีขึ้นในอนาคต ซึ่ง นิสิต ชูโต (2537) ได้ชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้ตัว นโยบายจะได้มีการแปลงสู่ภาคปฏิบัติ และบังเกิดผลผลิตออกตามเป้าหมายแล้ว ก็ยังไม่ได้หมาย ความว่านโยบายดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ (outcome) หรือบรรลุวัตถุประสงค์ (objective) และ เป้าประสงค์ (goal) ที่วางไว้ และ พจน์ สะเพียรชัย (2535) ได้สรุปว่า หากจะต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผลองค์กร หรือการประเมินแผน หรือการประเมินผลโครงการว่ามีทิศทางเดียวกัน เป็น การประเมินเพื่อนำโครงการหรือแผนนั้นไปตัดสินใจเพื่อปฏิบัติ คือ นำแผนไปปฏิบัติแล้วคว่าผลที่ ได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ตามระบบการวางแผน เมื่อมี หน่วยปฏิบัตินำไปปฏิบัติแล้ว ถ้ามีการติดตามประเมินผลว่าตรงตามเป้าหมาย นโยบาย งบประมาณ กำลังคน อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรจะได้ปรับปรุงแก้ไข

การดำเนินงานตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐ ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539) การศึกษาแห่งประเทศไทย (กทท.) ได้ทำหน้าที่องค์กรปฏิบัติด้านการศึกษาของรัฐ ได้ดำเนินงานการพัฒนาการศึกษา และได้รับการจัดสรรงบประมาณ แยกตามแผนงานการพัฒนาการศึกษา ในช่วง พ.ศ. 2532-2538 พบข้อสังเกต 2 ประการ คือ

1. ความครอบคลุมของแผนงานและงบประมาณ กล่าวคือ พบว่ามีแผนงานหลัก 4 แผนงาน มีโครงการ/กิจกรรมและได้รับการจัดสรรงบประมาณ และแผนงานการพัฒนาโภชนาการ กับการศึกษาที่มีโครงการ/กิจกรรม และได้รับการจัดสรรงบประมาณเฉพาะปีงบประมาณ พ.ศ.2537-2538 ส่วนแผนงานพัฒนาการศึกษาเพื่ออาชีพ ไม่มีโครงการ/กิจกรรม และไม่ได้รับการจัดสรร งบประมาณ (สำนักงบประมาณ, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537 และ 2538)

2. ความสอดคล้องของสัดส่วนงบประมาณในแต่ละแผนงาน เมื่อพิจารณาร่วมกับ นโยบายด้านการศึกษาของรัฐ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ซึ่งให้ความสำคัญกับกีฬา ขั้นพื้นฐานและกีฬาเพื่อสุขภาพ สำหรับการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ขณะที่แผนงานที่ได้รับการ งบประมาณส่วนใหญ่เป็นแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อการแข่งขัน รองลงมาได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และแผนพัฒนาโภชนาการกับการศึกษา ตามลำดับ (สำนักงบประมาณ, 2532, 2533,

2534, 2535, 2536, 2537 และ 2538) ซึ่งความสอดคล้องของสัดส่วนการได้รับงบประมาณดังกล่าว ยังเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามนโยบายด้านกีฬาของรัฐและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ

จากข้อสังเกต 2 ประการดังกล่าว พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการศึกษา แนวทางการพัฒนาการกีฬาในแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ของ สมคิด พรหมจ้อย เจียรนัย ทรงชัยกุล และศักดิ์ชาย พิทักษ์วงศ์ (2539) พบว่า จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539) โดยภาพรวมแผนพัฒนาการกีฬาที่ประสบความสำเร็จในระดับกลางมี 4 แผนงาน ได้แก่ แผนพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการกีฬาเพื่อสุขภาพ แผนพัฒนาการกีฬาเพื่อการแข่งขัน และแผนพัฒนาองค์กรในการบริหารการกีฬา สำหรับแผนงานที่ประสบความสำเร็จระดับน้อยมี 2 แผนงาน คือ แผนการพัฒนาโภชนาการกับการกีฬา และแผนพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ

จากข้อมูลและเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมา ทำให้เห็นว่าในการพัฒนาการกีฬา ถึงแม้ว่าจะได้มีการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ โดยมีการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) เป็นองค์กรของรัฐในฐานะหน่วยปฏิบัติ ซึ่งได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านกีฬา พร้อมกับได้รับงบประมาณเพื่อการดำเนินงานอย่างชัดเจนและต่อเนื่องแล้วก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏปัญหาด้านความครอบคลุม และความสอดคล้องของแผนงานตามนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ซึ่งยังไม่เคยมีการประเมินอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับนโยบายและแผนมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนงานการพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการกีฬาโดยรวม พบว่า ยังไม่เคยมีการประเมินอย่างเป็นระบบมาก่อน ในส่วนของกีฬาแห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2539) ที่พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของการพัฒนาการกีฬาของประเทศไทยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ขาดการติดตาม และประเมินผล การพัฒนาการกีฬาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาหลักที่ต้องเร่งแก้ไข

การประเมินอย่างเป็นระบบจะก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ในทางพัฒนา มิใช่การประเมินเป็นการจับผิด (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2539) โดยทั่วไปการประเมินจะทำหน้าที่สำคัญคือ การประเมินเพื่อการปรับปรุง การประเมินเพื่อรับรองคุณภาพ การประเมินเพื่อเพิ่มแรงจูงใจและความระมัดระวังในการทำงาน และการประเมินเพื่อแสดงคามมีอำนาจเหนือในงานบริหาร ซึ่งในการประเมินครั้งหนึ่ง ๆ อาจสนองวัตถุประสงค์ได้มากกว่าหนึ่งอย่างได้ แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าหน้าที่ของการประเมินที่ต่างกัน และวัตถุประสงค์ที่นำ

ไปใช้ต่างกันนั้น ย่อมต้องอาศัยวิธีการประเมินที่แตกต่างกัน ซึ่งการประเมินมีวิธีวิทยาการประเมินหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบก็จะมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการเลือกรูปแบบหรือวิธีการประเมิน จะต้องมีความเหมาะสมกับสิ่งที่ประเมินเป็นสำคัญ การประเมินโดยเน้นทฤษฎีเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และอรรถประโยชน์ของโปรแกรม (Chen, 1990 และ Reynolds and Walberg, 1990 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์) ซึ่งเป็นการแก้จุดอ่อนของการประเมินในด้านมีความจำกัด เรื่องสรุปนัยทั่วไป (generalization) ของผลการประเมิน ทั้งมีมิติเวลา มิติสถานที่ และมิติประชากรที่ศึกษา อีกทั้งยังช่วยให้ได้สารสนเทศว่ามีเหตุปัจจัยต่อผลลัพธ์ และอธิบายถึงเหตุและผลของความสำเร้ง และสัมฤทธิ์ผลของโปรแกรมที่มุ่งประเมิน

การประเมินโดยเน้นทฤษฎี เป็นการนำทฤษฎีโปรแกรมบูรณาการกับกระบวนการประเมิน ตามแนวคิดของเชน (Chen, 1990) คือ การประเมินตามแรงขับของทฤษฎี (Theory-driven evaluation) โดยแบ่งออกเป็น 6 โดเมน คือ รูปแบบการประเมินการจัดกระทำตามปทัสถาน (Normative Treatment Evaluation) รูปแบบการประเมินบริบทแวดล้อมการนำโปรแกรมสู่การปฏิบัติ (Normative Implementation Environment Evaluation) รูปแบบการประเมินผลลัพธ์ตามปทัสถาน (Normative Outcome Evaluation) รูปแบบการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) รูปแบบการประเมินกลไกสอดแทรก (Intervening Mechanism Evaluation) และรูปแบบการประเมินสรุปนัยทั่วไป (Generalization Evaluation)

ดังนั้น จากเหตุผลยังไม่เคยมีการประเมินอย่างเป็นทางการมาก่อน เกี่ยวกับการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ในช่วงระยะเวลาแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และจุดเด่นของวิธีวิทยาการประเมินโดยเน้นทฤษฎีโปรแกรม ตามรูปแบบการประเมินตามแรงขับของทฤษฎีของเชน จึงเป็นการสมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบาย แผน และผลการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 โดยใช้วิธีวิทยาการประเมินเชิงระบบ โดยเน้นทฤษฎีโปรแกรมตามรูปแบบการประเมินตามแรงขับของทฤษฎี เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมกีฬาให้เป็นไปตามภารกิจของการกีฬาแห่งประเทศไทย อันจะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาการกีฬา ในขณะเดียวกัน ผลจากการศึกษายังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย ทิศทาง การวางแผนและการกำหนดกิจกรรมของการกีฬาแห่งประเทศไทยให้มีความสอดคล้องกับนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการกีฬาของประเทศไทยให้สัมฤทธิ์ผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบาย แผน และผลการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 โดยการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 กับนโยบายของการกีฬาแห่งประเทศไทย และแผนปฏิบัติการของการกีฬาแห่งประเทศไทย
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1
3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการประเมินเชิงระบบ ที่มุ่งศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบาย แผน และผลการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ผลการศึกษานี้จะทำให้ได้สารสนเทศที่น่าไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ และทางเลือกกลยุทธ์ จัดทำแผนปฏิบัติการของการกีฬาแห่งประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษาความสอดคล้องในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ ในสมัยรัฐบาล โดยมี นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีที่แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2535 กับแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531-2539) และแผนปฏิบัติการของการกีฬาแห่งประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2536-2539 โดยวิเคราะห์เฉพาะประเด็นความสอดคล้องของนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทาง มาตรการ และองค์ประกอบเท่านั้น

2. การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นการประเมินเฉพาะผลการดำเนินงานที่อยู่ในขอบข่ายความรับผิดชอบของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2536-2539 เฉพาะแผนงานการพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน และโครงการรวม 4 โครงการ ได้แก่ โครงการการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐาน โครงการจัดทำสื่อการสอนกีฬา โครงการส่งเสริมกีฬาในชนบท และโครงการก่อสร้างสนามกีฬากลางแจ้งในภูมิภาคระดับอำเภอ ตำบล

3. วิธีการศึกษาค้นคว้า จะใช้วิธีวิเคราะห์เอกสาร ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ และความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง

4. ตัวแปรที่ศึกษา

- 4.1 นโยบายด้านการกีฬาของรัฐ
- 4.2 แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1
- 4.3 นโยบายของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทย
- 4.4 แผนปฏิบัติการของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทย
- 4.5 ผลการดำเนินงานของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทย

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่ปรากฏ ในบางส่วนไม่สามารถเก็บข้อมูลได้โดยตรงจากแหล่งปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการติดตามผลและการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผลการปฏิบัติการต่าง ๆ แทนเอกสารปฐมภูมิ

2. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยสำหรับเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งมีความจำกัดในด้านเวลา เงินทุนสำหรับการวิจัย และเป็นการเกินความสามารถที่ผู้วิจัยจะทำการวิจัยได้ครอบคลุมทุกแผนงาน ในข้อจำกัดดังกล่าว จึงจำเป็นต้องเลือกประเมินเฉพาะแผนงาน และโครงการที่สำคัญ โดยผู้วิจัยเลือกประเมินเฉพาะแผนงานพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน และโครงการสำคัญ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐาน โครงการจัดทำสื่อการสอนกีฬา โครงการส่งเสริมกีฬาในชนบท และโครงการก่อสร้างสนามกีฬากลางแจ้งในภูมิภาคระดับอำเภอ ตำบล ซึ่งสามารถที่จะเป็นตัวอย่างและแนวทางสำหรับการประเมินแผนงาน และโครงการอื่น ๆ ในแผนปฏิบัติการของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทยได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อคิดเห็น และวิจารณ์การปฏิบัติงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง และทราบผลการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทยเป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลที่เป็นกลาง ตรงตามข้อเท็จจริง ปราศจากอคติ
2. เกณฑ์มาตรฐานที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วให้ ถือว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่มีความเชื่อถือได้
3. ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ให้ข้อมูลที่ตรงตาม ข้อเท็จจริงและเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. นโยบายด้านการกีฬาของรัฐ หมายถึง กรอบความคิดหรือเจตนารมณ์ในการ ดำเนินงานของรัฐบาล โดยมีลักษณะเป็นแนวความคิดอย่างกว้าง ๆ ในด้านการกีฬาที่แถลงต่อ รัฐสภา โดยนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2535
2. แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ หมายถึง แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531-2539) ที่ได้กำหนดแผนงานที่เป็นกรอบในการพัฒนากีฬาของประเทศที่คาดว่าจะทำแบ่งออกเป็น 6 แผนงานหลัก ได้แก่
 - 2.1 แผนพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีความสามารถในการเล่นกีฬาได้และคูกีฬาเป็น มีร่างกายแข็งแรง จิตใจสมบูรณ์เกิดคุณธรรมในด้านมี ระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และสามารถนำคุณธรรมดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โครงการอบรมกีฬาเยาวชนขั้นพื้นฐาน และโครงการพัฒนากีฬาเยาวชนนอกโรงเรียน
 - 2.2 แผนพัฒนากีฬาเพื่อสุขภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย การ เล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ โดยให้ประชาชนทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย ได้รู้จักเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพอย่าง ถูกวิธี เข้าใจถึงผลประโยชน์ของการกีฬาเพื่อสุขภาพ และสามารถออกกำลังกายเพื่อป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพของร่างกาย เช่น งานส่งเสริมกีฬาเพื่อสุขภาพ และโครงการสร้างสวน สุขภาพ
 - 2.3 แผนพัฒนาการกีฬาเพื่อการแข่งขัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานการกีฬา ของชาติ เพื่อการแข่งขันภายในประเทศ ระหว่างประเทศ การสร้างลักษณะนิสัย และทำให้ ผู้เข้าร่วมแข่งขันเข้าใจกฎระเบียบของการกีฬา อันจะส่งผลให้เกิดความเคารพ และการปฏิบัติตาม กฎระเบียบของสังคม เช่น งานพัฒนากีฬา งานพัฒนาสถานกีฬา งานสนับสนุนการแข่งขันกีฬาทาย

ในและระหว่างประเทศ งานบริหารทั่วไป และโครงการก่อสร้างสนามกีฬาเขต

2.4 แผนพัฒนาโภชนาการกับการกีฬา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโภชนาการและเสริมทักษะด้านโภชนาการ สำหรับผู้ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ในการบริโภคอาหารที่เหมาะสมกับขนาดร่างกาย เพศ วัย และประเภทของการออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาเพื่อให้สามารถออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จตามความประสงค์

2.5 แผนพัฒนาการบริหารและองค์การการพัฒนากีฬา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์การในการส่งเสริมการกีฬาให้เป็นศูนย์กลางในการประสานเกี่ยวกับการกีฬา แนะนำ และควบคุมการดำเนินการที่ทำได้อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การสนับสนุนเงินอุดหนุนสมาคมกีฬาต่าง ๆ การอุดหนุนโครงการกีฬา คณะกรรมการกีฬาจังหวัด การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนหลักและแผนปฏิบัติการพัฒนากีฬา

2.6 แผนพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากร ระบบบริหาร และการดำเนินงานในการพัฒนาเพื่อการอาชีพให้มีประสิทธิภาพ

3. แผน หมายถึง แผนปฏิบัติการของการกีฬาแห่งประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ.2536-2539 ประกอบด้วย แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีดำเนินงานที่ชัดเจน มีรายละเอียดค่าใช้จ่าย และมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอน

4. ความสอดคล้อง หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลโดยพิจารณาความสมเหตุ สมผล และความครอบคลุม

5. ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของการกีฬาแห่งประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ.2536-2539 ตามนโยบายด้านกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

5.1 ระดับแผนงาน หมายถึง แผนงานการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน

5.2 ระดับโครงการ หมายถึง โครงการ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐาน โครงการจัดทำสื่อการสอนกีฬา โครงการส่งเสริมกีฬาในชนบทและโครงการก่อสร้างสนามกีฬากลางแจ้งระดับอำเภอ และตำบล

6. กทท. หมายถึง การกีฬาแห่งประเทศไทย

7. การประเมินโดยเน้นทฤษฎีเชิงโปรแกรมของเชน (Chen, 1990) หมายถึง การประเมินตามแนวทัศนะเชิงทฤษฎีจุลภาค หรือการประเมินตามแรงขับของทฤษฎี (Theory-driven evaluations) ซึ่งแบ่งเป็นรูปแบบการประเมินออกเป็น 6 รูปแบบ ตามทฤษฎีโดเมน (Domain theory) ดังนี้

7.1 การประเมินด้านการจัดทำตามปทัสสถาน (NTE: Normative Treatment Evaluation) หมายถึง การประเมินความสอดคล้องเชิงประจักษ์ระหว่างการจัดกระทำตามมาตรฐาน

เชิงทฤษฎีกับการจัดการที่เกิเกิดขึ้นจริง

7.2 การประเมินด้านบริบทแวดล้อมการนำโปรแกรมสู่การปฏิบัติ (NIEE: Normation Implementation Environment Evaluation) หมายถึง การประเมินความสอดคล้อง ประจักษ์ระหว่างบริบทแวดล้อมการนำโปรแกรมสู่การปฏิบัติในเชิงทฤษฎี กับบริบทแวดล้อมของการปฏิบัติจริง

7.3 การประเมินด้านผลลัพธ์ตามปทัสถาน (NOE: Normative Outcome Evaluation) หมายถึง การประเมินความสอดคล้องเชิงประจักษ์ระหว่างผลลัพธ์ตามมาตรฐานการจัดการกระทำ กับผลลัพธ์ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง

7.4 การประเมินด้านผลกระทบ (IE: Impact Evaluation) หมายถึง การประเมินความสอดคล้องระหว่างผลกระทบของการจัดการกระทำในแผนเชิงทฤษฎี กับผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ

7.5 การประเมินด้านกลไกสอดแทรก (IME: Intervening Mechanism Evaluation) หมายถึง การประเมินที่มุ่งค้นหาสาเหตุเชิงสาเหตุระหว่างการจัดการกระทำกับผลลัพธ์

7.6 การประเมินด้านการสรุปนัยทั่วไป (GE: Generalization Evaluation) หมายถึง การที่ประเด็นสำคัญในการประยุกต์ใช้ผลการประเมินตามมิติสถานะการณ์ มิติเวลา และมิติประชากร

8. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ซึ่งมีความรู้ ประสบการณ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทต่อการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ชุด คือ

ผู้ทรงคุณวุฒิชุดที่ 1 สำหรับร่างกรอบแนวคิดการประเมิน จำนวน 7 คน มาจาก 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักบริหารระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการด้านการกีฬาจำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ด้านการประเมินนโยบาย แผน และ

โครงการ จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการด้านพลศึกษา และกีฬา จำนวน 1 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิชุดที่ 2 สำหรับตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของเกณฑ์การประเมิน จำนวน 21 คน มาจาก 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เกี่ยวข้องกับการกีฬาแห่งประเทศไทยระดับสูงที่อยู่ภายนอก ได้แก่ ผู้ที่ เคยเป็นหรือกำลังเป็นคณะกรรมการบริหารกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารระดับสูงของการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้แก่ ผู้ว่าการ รองผู้ว่าการ และผู้อำนวยการฝ่าย จำนวน 9 คน

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการและผู้มีประสบการณ์สูง เกี่ยวกับการดำเนินงานของการกีฬาแห่ง

ประเทศไทย จำนวน 4 คน

9. เกณฑ์ หมายถึง มาตรฐานสำหรับใช้ตัดสินความสำเร็จของการดำเนินงาน ตามภารกิจในแผนงานการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและโครงการ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐาน โครงการจัดทำสื่อการสอนกีฬา โครงการส่งเสริมกีฬาในชนบท และโครงการก่อสร้างสนามกีฬากลางแจ้งในภูมิภาคระดับอำเภอ ตำบล ของการศึกษาแห่งประเทศไทย ในแต่ละด้าน (Domain) แต่ละมิติ ตามแนวทางการประเมินโดยเน้นทฤษฎีโปรแกรมตามรูปแบบการประเมินตามแรงขับของทฤษฎีของเซน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ประโยชน์เชิงการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้โดยผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาแห่งประเทศไทย สามารถนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และทางเลือกในการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขเกี่ยวกับนโยบาย การวางแผน และการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เสนอกลยุทธ์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการของศึกษาแห่งประเทศไทย ที่มีความสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2
3. ประโยชน์เชิงวิชาการ ผลการวิจัยช่วยให้ได้สารสนเทศจากการประเมินเชิงระบบ (Systematic evaluation) เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติด้านกระบวนการประเมินโดยเน้นทฤษฎีโปรแกรมที่เกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผน และผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินความสอดคล้องและการประเมินผลการดำเนินงานด้านการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป